

28.11.2022

Pelastuskomentaja

90 §

Lausunto pelastustoimen strategisten tavoitteiden toimintasuunnitelmasta

HEL 2022-013827 T 00 01 06

Päätös

Sisäministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungin pelastuslaitokselta (myöhemmin pelastuslaitos) kommentteja pelastustoimen strategisten tavoitteiden toimintasuunnitelmasta (versio 2). Pelastuslaitos lausuu asiasta seuraavaa:

Yleiset kommentit

Laissa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, myöhemmin järjestämislaki) säädetään, että ”Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle” (8 §). Järjestämislakiin on kirjattu, että hyvinvointialueen ”Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet”.

Järjestämislaissa ei ole säädetty ministeriötasolla valmisteltavasta ja ministeriössä hyväksyttävästä strategisten tavoitteiden toimintasuunnitelmasta. Pelastuslaitos katsoo, että lausuttavana olevan toimintasuunnitelman asemoituminen osaksi pelastustoimen kansallista ohjausta on epäselvä. Pelastuslaitos katsoo, että järjestämislaki edellyttää ainoastaan strategisten tavoitteiden huomioimista palvelutasopäätöstä laadittaessa.

Toimintasuunnitelma sisältää joitakin tavoitekirjauksia, jotka pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan voivat olla haasteellisia toteuttaa mm. hankintalainsäädännöstä johtuen. Pelastuslaitos toivoo, että ministeriö toisi täsmällisemmin esille, miten esim. tietojärjestelmien yhtenäisyys tullaan käytännössä varmistamaan eri hyvinvointialueiden välillä.

Yksityiskohtaiset kommentit

Strateginen tavoite 2 (Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa), tavoite 2.1. (Varmistetaan pelastustoimen henkilöstöresurssien riittävyys. Pelastajien koulutusmäärien lisäämisen ohella huomioidaan myös pelastustoimen päällystön- ja alipäällystön koulutusmäärien riittävyys.).

Pelastuslaitos katsoo, että tavoitekirjaus on kovin laeva. Se ei millään

28.11.2022

Pelastuskomentaja

tavalla konkretisoi sitä, miten henkilöstöresurssien riittävyys turvataan. Rahoituksen lisääminen ei suoraan lisää potentiaalisten hakijoiden määrää. Tarvitaan suunnitelmallista vaikuttamista erilaisiin potentiaaliin hakijaryhmiin (mm. toisen asteen opiskelijat, varusmiespalveluksessa olevat, yläkoululaiset jne.).

Strateginen tavoite 2 (Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa), tavoite 2.4. (Hyödynnetään Pelastusopiston ohella myös alueellisia koulutusmahdollisuuksia). Pelastuslaitos kannattaa alueellisten koulutusmahdollisuuksien tarjonnan kasvattamista ja näkee tämän toimenpiteen yhtenä keskeisimmistä konkreettisista toimenpiteistä, joiden avulla pelastajapula voidaan ratkaista. Samanaikaisesti alueellisen koulutustarjonnan kehittämisen kanssa tulee varmistaa koulutukseen suunnattujen määrärahojen riittävyys.

Strateginen tavoite 2 (Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa), tavoite 2.6. (Vuosittain toistetavassa valtakunnallisessa pelastustoimen henkilöstöbarometrissa tarkistetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne alueellisesti ja valtakunnallisesti).

Pelastuslaitos toivoo, että asiantilan tarkistamisen lisäksi tavoitteeksi kirjattaisiin konkreettisia tavoitteita, joilla pelastustoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioita edistetään. Tällaisia ovat esim. kehittämissuunnitelman laatiminen ja ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden seuranta.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.1. (Tulipalojen määrä puolitetaan vuoden 2030 loppuun mennessä). Tämä tavoite edellyttäisi kustannus-hyöty-analyysin laatimista. Lisäksi pelastuslaitos katsoo, että tavoitteen toteuttamisessa tarvitaan laaja-alaista, toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Vuoteen 2023 ankkuroidun tavoitteen toteutumisen seurannan kannalta olisi mielekästä, jos sen yhteydessä mainittaisiin, mikä vuosi muodostaa lähtötason.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.3. (Onnettomuuksien määrää vähennetään väestön omatoimisuutta ja valmiutta tukemalla).

Pelastuslaitos katsoo, että tavoite on kannatettava. Sen muotoilua tulisi kuitenkin tarkentaa. Pelastuslaitos esittää, että muotoilu tarkistetaan vastaamaan alalla vakiintuneesti käytettyä terminologiaa: Onnettomuuksien määrää vähennetään väestön omatoimista onnettomuuksiin varautumista tukemalla.

28.11.2022

Pelastuskomentaja

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.4. (Suorituskykyhankkeessa tunnistettuja onnettomuuksien ehkäisyn kyvykkyyksiä parannetaan).

Tavoite on muotoiltu väljästi. Se ei sisällä tarkempaa tietoa siitä, miten lähtötaso todennetaan ja miten kehittäminen tapahtuu. Lisäksi epäselväksi jää se, pitääkö kyvykkyyksien parantamisen jatkua, vaikka tavoitteeksi asetettu suorituskyvyn tavoite olisi jo saavutettu.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.5. (Alueellista ja paikallista yhteistyötä kehitetään suunnitelmallisesti ja laaja-alaisesti).

Pelastuslaitos toivoo tämän tavoitteen tarkentamista. Epäselväksi jää, keiden välillä yhteistyötä on tarkoitus kehittää. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista tarkentaa, millä tasoilla yhteistyötä on tarkoitus kehittää. Yhteistyön ja yhtenäistämisen vaatimusten ulottaminen kaupunki- ja kuntatoimijoiden turvallisuussuunnitteluun ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi se edellyttäisi merkittäviä resursseja onnettomuuksien ehkäisyyn.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.6. (Yritysten ja laitosten turvallisuuskulttuuria systemaattisella arvioinnilla ja palautejärjestelmällä kohotetaan turvallisuuskulttuurin tasoa).

Jos tavoitteeksi asetetaan turvallisuuskulttuurin tason kohottaminen, tulisi samanaikaisesti myös luoda arviointikehikko turvallisuuskulttuurin arvioinnin tueksi. Turvallisuuskulttuuria ei pystytä luotettavasti arvioimaan kokonaisuutena tavalla, joka tuottaisi vertailukelpoista tietoa eri yrityksissä ja laitoksissa suoritettujen arviointien välillä. Pelastuslaitos katsoo, että turvallisuuskulttuurin kehittämisessä vastuuta tulee antaa yrityksille ja laitoksille itselleen. Viranomaisella ei ole mahdollisuutta omilla pistemäisillä toimillaan kohottaa turvallisuuskulttuuria, jos yrityksellä ei ole tähän tahtotilaa.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.7. (Maksuperusteet yhdenmukaistetaan; toiminnoista ja erheellisistä automaattisista paloilmoituksista perittävät maksut perustuvat yhdenmukaisiin perusteisiin ja pohjautuvat kustannusvastaavuuteen).

Pelastuslaitos pitää tätä tavoitetta kannatettavana. Yhdenmukaiset maksuperusteet mahdollistavat asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun valtakunnan tasolla.

Strateginen tavoite 3 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 3.8.

28.11.2022

Pelastuskomentaja

(Onnettomuuksien ehkäisyn menetelmiä kehitetään turvallisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi).

Tavoitemuotoilu tällaisenaan ei tuo mitään uutta. Pelastustoimessa kaikilla toiminnan osa-alueilla toiminnan ja käytössä olevien menetelmien kehittäminen on osa normaalia päivittäistä toimintaa.

Strateginen tavoite 4 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 4.2. (Valtakunnalliseen 24/7 -tilanne- ja johtokeskukseen on keskitetty sisäministeriön ohjauksessa koordinoituvastuu kansainvälisestä pelastustoimesta ja se vastaa valmiudesta, tilannekuvasta, suorituskykyjen hälyttämisestä kansainvälisiin tehtäviin).

”Suorituskyvyn hälyttäminen tehtävään” ei ole onnistunut muotoilu. Tähän toivotaan parempaa muotoilua. Käytännössä kyse on pelastusalan ammattilaisten hälyttämisestä tehtävään.

Strateginen tavoite 4 (Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti), tavoite 4.7. (Merialueella tapahtuvien pelastustoimen vastuulla olevien alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntajärjestelmien yhteensopivuus on varmistettu yhteistyössä Rajavartiolaitoksen kanssa).

Tämä tavoite on erittäin järkevä ja kannatettava. Miten ja millä aikavälillä järjestelmien yhteensopivuus ja -toimivuus voidaan varmistaa, jää epäselväksi. Joka tapauksessa tähän suuntaan tulee viranomaisten välisessä toiminnassa ja sen kehittämisessä pyrkiä.

Strateginen tavoite 5 (Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa), tavoite 5.1. (Varautumisen ja väestönsuojelun koulutustarpeet on kartoitettu, koulutustarjotin suunniteltu ja koulutus järjestetty kattavasti pelastustoimen henkilöstölle).

Tavoitemuoto tällaisenaan jättää epäselväksi, tavoitellaanko varautumisen ja väestönsuojelun koulutuksessa valtakunnallisesti yhtenäisiä toimintamalleja ja sisältöjä. Tavoitetta tulisi tarkentaa lopussa lisäämällä sinne muut kohderyhmät: ”... pelastustoimen henkilöstölle, VSS-tehtäviin määrätuille virkamiehille ja vapaaehtoisille.”

Strateginen tavoite 5 (Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa), tavoite 5.2. (Suuronnettomuuksia, häiriötilanteita, poikkeusoloja ja väestönsuojelua koskevat, riskejä vastaavat suunnitelmat on laadittu ja päivitetty sekä testattu harjoituksilla).

Myös tämän tavoitteen kohdalla jää epäselväksi, kohdistuuko tavoite aluetasolle vai valtakunnan tasolle vai sekä että.

28.11.2022

Pelastuskomentaja

Strateginen tavoite 5 (Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa), tavoite 5.3. (Hyvinvointialueiden varautumis- ja yhteistyösuunnitelmat ovat ajantasaisia.).

Pelastuslaitos esittää, että tavoitetta täydennettäisiin seuraavasti: ”...ovat ajantasaisia, yhteismitallisia ja yhdenmukaisia.”

Strateginen tavoite 5 (Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa), tavoite 5.4. (Poikkeusolojen riskianalyysi on laadittu, tarvittava palvelutaso on määritetty palvelutasopäätökseen ja kehittämissuunnitelma on laadittu).

Pelastuslaitos pitää tämän tavoitteen sisällyttämistä suunnitelmaan tarpeettomana, koska kyse on laissa säädetyistä velvoitteista, joista on joka tapauksessa huolehdittava.

Strateginen tavoite 5 (Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa), tavoite 5.6. (Varautumista ja väestönsuojelua koskevat tutkimus- ja tiedontuotannon tarpeet on tunnistettu.).

Pelastuslaitos esittää tämän tavoitteen poistamista. Sekä tutkimustarpeiden että tiedontuotannon tarpeiden tunnistamisen tarve koskee pelastustoimen kaikkia eri osa-alueita. Näin ollen asia tulisi astetta yleisemmällä tasolla, kaikkia osa-alueita koskien muotoilla strategisen tavoitteen 7 yhteyteen.

Strateginen tavoite 6 (Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin).

Tämä strateginen tavoite on asetettu pelastustoimen kansainväliselle toiminnalle. Kaikki konkreettiset tavoitteet on asetettu pelastustoiminnalle. Pelastuslaitos toivoo, että tavoitteita asetettaisiin laajemmin koko pelastustoimelle. Esimerkiksi pelastustoimen kansainvälinen kehittämistyö jää tässä ilman tarkempaa tavoiteasetantaa.

Strateginen tavoite 7 (Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan), tavoite 7.1. (Pelastustoimen tutkimusohjelman toimeenpanon resurssointi on varmistettu).

Pelastuslaitos toivoo tähän liittyen tarkempaa tietoa siitä, miten tutkimukseen saatavat lisäresurssit on tarkoitus allokoida pelastustoimessa.

Strateginen tavoite 7 (Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan), tavoite 7.2. (Pelastustoimen valtakunnallisesti keskitetty tutkimus-, kehittämis- ja analysointirakenne

28.11.2022

Pelastuskomentaja

on perustettu).

Tavoite on sisällöllisesti kannatettava, mutta sen muotoilua tulisi vielä kehittää. Erityisesti epäselväksi jää se, mitä tarkoitetaan analysointirakenteella. Muotoilu olisi selkeämpi, jos esim. puhuttaisiin tutkimus- ja kehittämISRakenteesta. Tutkimus ja kehittäminen sisältävät myös analysointityön.

Strateginen tavoite 7 (Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan), tavoite 7.4. (Pelastustoimen palveluiden seuranta ja arviointi perustuvat yhdenmukaiseen tietoperustaan ja mahdollistavat alueiden keskinäisen vertailun). Pelastuslaitos pitää tätä tavoitetta ensiarvoisen tärkeänä.

Strateginen tavoite 7 (Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan), tavoite 7.8. (Hyvinvointialueiden tietojärjestelmät ja tiedot ovat yhdenmukaiset, yhteismitalliset sekä yhteisesti saatavilla).

Pelastuslaitos pyytää ministeriötä tarkentamaan, miten se aikoo toteuttaa tietojärjestelmien yhteismitallisuuden valtakunnallisella tasolla. Pelastuslaitos katsoo, että hyvinvointialueiden rooli yhdessä hankintalainsäädännön asettamien reunaehtojen kanssa tekevät tästä tavoitteesta erittäin haastavan.

Strateginen tavoite 7 (Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan), tavoite 7.9. (Tietohallinnon tuottamat palvelut täyttävät toiminnan edellyttämät varautumisen ja tietoturvallisuuden vaatimukset).

Tämä tavoite on epätasaisesti muotoiltu. Mitä tietohallintoa tässä tarkoitetaan? Missä toiminnan edellyttämät varautumisen vaatimukset on määritelty? Missä asetetaan vaatimukset pelastustoimen tietoturvalisuudelle?

Strateginen tavoite 8 (Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta), tavoite 8.2. (Hyvinvointialueet ovat luoneet yhteiset toimintamallit investointien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi). Kuuluuko hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien laatimisen ja toimeenpanon ohjaus sisäministeriön toimivaltaan?

Lisätiedot

Jarmo Koskela, suunnittelu- ja kehittämispäällikkö, puhelin: 31030039
jarmo.koskela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Postiosoite

PL 112
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinginpelastuslaitos@hel.fi

Käyntiosoite

Agricolankatu 15
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/www/pela/fi>

Puhelin

Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro

Alv.nro

28.11.2022

Pelastuskomentaja

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

28.11.2022

Pelastuskomentaja

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 90 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

28.11.2022

Pelastuskomentaja

Jani Pitkänen
pelastuskomentaja

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 28.11.2022.